

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการระดับความเข้าใจร่วมกัน (Mutual collaborative action research) โดยนำขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ดำเนินการวิจัยร่วมกับแนวคิดการวางแผนจำหน่าย เพื่อพัฒนารูปแบบการวางแผนการจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้นในหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการพัฒนา การวางแผนการจำหน่าย และลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่วางแผนไว้ รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการระดับความเข้าใจร่วมกัน (Mutual collaborative action research) เป็นกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาแนวทางในการวางแผนการจำหน่าย โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นพยาบาลในหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 ที่รับทราบปัญหาเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นวิเคราะห์ปัญหา วางแผนร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ลงมือปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผลของการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้คอยกระตุ้น สนับสนุน (Facilitator) ให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2. พื้นที่ทำการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น เป็นพื้นที่ในการศึกษา บริเวณที่ทำการศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับดูแลผู้ป่วยโรกระบบทางเดินอาหารและทางเดินน้ำดี มีจำนวน 30 เตียง รับผู้ป่วยเพศชาย อายุ 15 ปีขึ้นไป มีพยาบาลจำนวน 15 คน (รวมหัวหน้าหอผู้ป่วย) จัดอัตรากำลังการทำงานของบุคลากร พยาบาลวิชาชีพ เหวะเช้า เหวะบ่ายและเวรดึก 5:4:4 ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นสถานบริการที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานจึงเข้าใจสภาพปัญหาที่พบในการทำงาน และเจ้าหน้าที่มีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือ จากการศึกษา นำร่องโดยการพูดคุยสัมภาษณ์พยาบาล ที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 พบว่ามีความเป็นไปได้ในการศึกษา เนื่องจากได้มีการนำการวางแผนจำหน่ายมาใช้ก่อนหน้านี้ แต่ยังพบว่ามีความรู้และอุปสรรค ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา และนอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาการประกันคุณภาพอย่างหนึ่ง และสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือก

พื้นที่นี้ในการศึกษาคือ เนื่องจากการพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายในระยะเริ่มต้น ต้องคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา ระยะเวลา ลักษณะของโรคง่ายต่อการควบคุมควบคุมตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยคาดหวังที่จะให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากกระบวนการวิจัย และเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริง หากปัญหาที่พบได้รับการแก้ไข จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วย และการทำงานของเจ้าหน้าที่เพื่อพัฒนาไปสู่การประกันคุณภาพทางการพยาบาล

3. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างพยาบาลและผู้ป่วย ดังนั้นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 พยาบาลวิชาชีพหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้นและได้รับการรักษาโดยการส่องตรวจกระเพาะอาหาร (Endoscope) แพทย์วินิจฉัยว่ามีแผลในกระเพาะอาหารและลำไส้เล็กส่วนต้น ในหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

4.1 เครื่องมือในการดำเนินการสร้างรูปแบบการวางแผนจำหน่าย

4.1.1 ผู้วิจัย พยาบาล และผู้ป่วยในหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 โรงพยาบาลขอนแก่น

4.1.2 แนวคำถามในการประชุมกลุ่ม เป็นข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อมูลที่ได้จากการ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ประเด็นในการสนทนากลุ่มจะมีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น ประเด็นคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ทีมวิจัยได้บอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในการจำหน่ายผู้ป่วย โดยเน้นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ วิถีปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการวางแผนการจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น

4.1.3 การสังเกต เป็นวิธีการในการเก็บข้อมูลจากผู้ศึกษาใช้โดยการเฝ้าดู เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นกับบริบทรอบข้าง โดยเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพยาบาลต่างๆ ในหอผู้ป่วย

4.1.4 การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสนทนาซักถามผู้ให้ข้อมูลหลักในสนาม เนื่องจากบุคคลนั้นมีคุณสมบัติพิเศษที่เฉพาะเจาะจงที่นักวิจัยต้องการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการ

ดำเนินชีวิต พฤติกรรมในการดูแลตนเอง และสัมภพณ์พยาบาลเกี่ยวกับแนวทางในการดูแลผู้ป่วย
เลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น

4.1.5 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.5.1 เทปบันทึกเสียงช่วยในการเก็บข้อมูลจากการทำกรประชุมกลุ่ม

4.1.5.2 สมุดจดบันทึก เป็นการบันทึกเหตุการณ์และรายละเอียดต่างๆ ที่
เกิดขึ้นในระหว่างเก็บข้อมูล

4.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

4.2.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลโดยทั่วไป แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบบันทึก
ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา
ศาสนา อาชีพ รายได้ สิทธิการรักษาพยาบาล และโรคประจำตัว และประวัติการผ่าตัดในอดีต แบบ
บันทึกข้อมูลส่วนบุคคล โดยทั่วไปสำหรับพยาบาล ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ สถานภาพ
สมรส วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

4.2.2 แบบประเมินความรู้ของผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น ผู้วิจัยใช้
ของ สุรชาติ สิทธิปกรณ์ (2547) นำมาปรับปรุงให้เหมาะสม เป็นแบบทดสอบชนิดถูกผิด (True-
False Alternative Form) วัดความรู้เกี่ยวกับโรค การรักษา และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยเลือดออก
ทางเดินอาหารส่วนต้น ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 25 ข้อ (ภาคผนวก ก) แบบสอบถามนี้มีคำตอบ
ที่ถูกเพียงคำตอบเดียว มีตัวเลือก 2 ประเภท คือ ใช่และไม่ใช่ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก 20 ข้อ ได้แก่
ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 24, 25 คำถามเชิงลบ 5 ข้อ ได้แก่
ข้อ 4, 9, 11, 20, 22 เกณฑ์การให้คะแนนเป็นดังนี้

ตอบถูก	ให้	1	คะแนน
ตอบผิด	ให้	0	คะแนน

เกณฑ์ในการพิจารณาเปรียบเทียบระดับความรู้อยู่ที่ร้อยละ 80 ดังนี้ ผู้ป่วย
จะต้องตอบคำถามได้ถูกต้องตั้งแต่ 20 คะแนน ขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์

4.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยในการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยที่มี
ภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น ซึ่งผู้ศึกษาได้พัฒนามาจากแบบประเมินความพึงพอใจใน
การจัดการผู้ป่วยรายกรณีในผู้ป่วยออร์โทปิดิกส์ของ จิราพร สิมากร (2544) ซึ่งประกอบด้วย
ขั้นตอนและการประสานงาน รูปแบบในการวางแผนจำหน่าย ข้อมูลที่ได้รับ และประโยชน์ที่ได้
ข้อคำถามมีทั้งหมดมี 22 ข้อ

4.2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของพยาบาลต่อแนวปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย
ผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้นผู้ศึกษาปรับปรุงแบบวัดความพึงพอใจของการใช้ระบบ

พยาบาลเจ้าของไข้ในการดูแลตนเองในผู้ป่วยศัลยกรรมของ เขียวลักษณ์ อโณทยานนท์ (2543) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะงาน ด้านความเป็นอิสระในงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 18 ข้อ

4.2.5 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคกระเพาะอาหาร ของ สุรชาติ สิทธิปรกรณ์ (2547) นำมาปรับปรุงใช้ โดยเป็นการวัดพฤติกรรมปฏิบัติตัวเมื่อกลับบ้าน ข้อคำถามเลือกตอบ ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ มีทั้งหมด 21 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก 14 ข้อ คำถามเชิงลบ 7 ข้อ คำถามเชิงบวก 14 ข้อ 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21 คำถามเชิงลบ 7 ข้อ 2, 3, 4, 11, 12, 15, 16 เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน

ตอบผิด ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์ในการพิจารณาเปรียบเทียบระดับพฤติกรรม ที่ร้อยละ 80 ดังนี้ ผู้ป่วยจะต้องตอบคำถามได้ถูกต้องตั้งแต่ 17 คะแนน ขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์

5. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ระดับความเข้าใจร่วมกัน (Mutual collaborative action research) โดยนำขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ดำเนินการวิจัย ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจและวิเคราะห์สถานการณ์ ขั้นดำเนินงาน และขั้นประเมินผล ดังนี้ (ศิริพร จิรวัดณ์กุล, 2548)

ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจและวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อสะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันให้เห็นความต้องการที่จะพัฒนา และเปลี่ยนแปลง ตลอดจนแนวทางในการพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่าย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ ใช้ผลจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป้าหมาย วางแผนการปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติการ และปรับปรุงการปฏิบัติหากไม่เป็นผล

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินกระบวนการดำเนินงานที่แทรกอยู่ในขั้นตอนที่ 2 และเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นการประเมินผลโดยภาพรวม โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสรุปให้เห็นวิธีการที่ใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใหม่ กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลง

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจสถานการณ์ที่ต้องการศึกษาผู้วิจัยเตรียมการในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 การเตรียมตัวของผู้วิจัย

1.1.1 ด้านความรู้โดยการศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการวางแผนจำหน่าย ผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น และการวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น

1.1.2 การเตรียมความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากตำรา วารสาร งานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว และเข้าอบรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ทางคณะพยาบาล มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้จัด

1.1.3 การเตรียมตัวด้านทักษะและเทคนิคการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิครวบรวมข้อมูลคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการจดบันทึกภาคสนาม จากหนังสือวารสาร และเข้าสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่มก่อนการปฏิบัติจริง

1.2 พบหัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิจัยครั้งนี้

1.3 ขออนุมัติโครงการ โดยขอรับหนังสือจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.4 เข้าร่วมประชุมชี้แจงและสร้างสัมพันธภาพกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย และสอบถามความต้องการในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนา

1.5 การศึกษานำร่อง (pilot study) เพื่อให้ทราบสถานการณ์ปัญหาโดยการ 1) สัมภาษณ์พยาบาลถึงแนวทางในการดูแลผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น 10 คน และความต้องการในการพัฒนาแนวทางการดูแลที่เหมาะสม 2) สัมภาษณ์ผู้ป่วยถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น 10 คน 3) ตรวจสอบการบันทึกทางการพยาบาลของกลุ่มผู้ป่วยตัวอย่างเมื่อผู้ป่วยกลับบ้านจำนวน 10 คน

1.6 รวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น 2 ครั้งโดยใช้แนวคำถามการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 8 คน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนา ขออนุญาตบันทึกเทป และถ่ายภาพ ก่อนเข้าสู่การสนทนา บรรยากาศเป็นไปอย่างธรรมชาติ เนื่องจากผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่จึงมีความคุ้นเคยกันดี

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนาอย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผู้วิจัยสนใจ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ พยาบาล 6 คน และผู้ป่วย 5 คน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนจำหน่าย ใช้ระยะเวลา 30-45 นาที ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ให้ข้อมูล โดยเคารพในสิทธิของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก

ตารางที่ 1 แสดงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวม และแหล่งข้อมูล

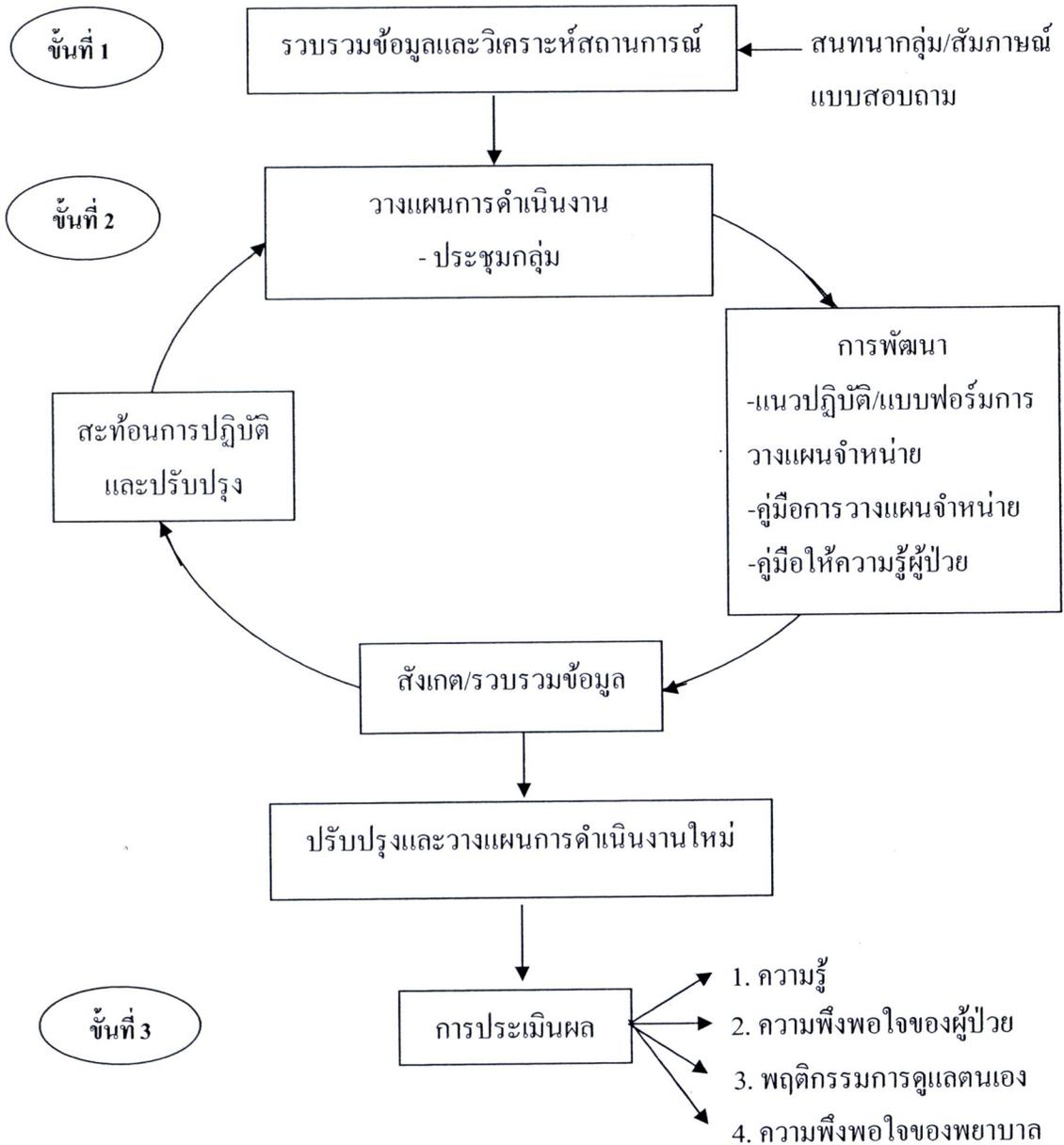
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ข้อมูลที่รวบรวม	แหล่งข้อมูล
1. การสนทนากลุ่ม	- ปัญหาอุปสรรคในการวางแผนจำหน่าย - วิธีการในการพัฒนารูปแบบการวางแผนจำหน่าย	- พยาบาล 8 คน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก	- ทศนคติการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย - พฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่มีเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น	- พยาบาล 6 คน - ผู้ป่วย 5 คน

1.7 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำร่องร่วมกับความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอในการประชุมครั้งต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ หลังจากการสนทนากลุ่ม และการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ร่วมวิจัยร่วมรับทราบปัญหา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนา มาสรุปวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่หาความสัมพันธ์ และนำเสนอรูปแบบการวางแผนจำหน่ายชั่วคราวต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย ในการประชุมครั้งที่ 2 ในการประชุมครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วม 10 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบปัญหาาร่วมกัน และนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนของการวิเคราะห์สถานการณ์ มาร่วมกันวางแผน โดยกำหนดกิจกรรมในการพัฒนา คือ

- 1) ทำความเข้าใจกับการวางแผนจำหน่าย ให้เป็นแนวทางเดียวกัน
- 2) เลือกรูปแบบการวางแผนจำหน่ายที่เหมาะสมกับบริบทที่ทำการศึกษา

หลังจากได้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 2 ที่เป็นข้อตกลงของกลุ่ม นำสู่การปฏิบัติ โดยนำรูปแบบชั่วคราวไปทดลองใช้กับผู้ป่วย 10 คน สังเกตและวิเคราะห์ปัญหาที่พบ เสนอแนะก่อนการปฏิบัติและปรับปรุงแผนเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 วงจรการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 ของการวิจัย

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผล การประเมินผลจะเกิดใน 2 ระยะคือ ระยะที่แทรกอยู่ในขั้นตอนที่ 2 โดยเฉพาะในช่วงของการสะท้อนกลับ ซึ่งจะเกิดขึ้นทุกวงจร และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้น ในหัวข้อดังต่อไปนี้

กลุ่มพยาบาล

ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ความพึงพอใจ	1. แบบประเมินความพึงพอใจของพยาบาล	ค่าเฉลี่ย>4,รายหัวข้อ,รายข้อ
	2. สอบกลุ่มพยาบาลที่ดูแล (วิเคราะห์เชิงคุณภาพ)	

กลุ่มผู้ป่วย

ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ความรู้	1. แบบประเมินความรู้	>80%
2. ความพึงพอใจ	2. แบบประเมินความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย>3,รายหัวข้อ,รายข้อ
3. พฤติกรรมการดูแลตนเอง	3. แบบสัมภาษณ์พฤติกรรม การดูแลตนเอง	>80%

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษานำหนังสือแนะนำตัวจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลขอนแก่น เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

6.1 ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษา รายละเอียดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือชี้แจงให้กับพยาบาลประจำการที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ได้รับทราบก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล

6.2 ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมติดตามการปฏิบัติของพยาบาลประจำการในการวางแผนในการจำหน่ายผู้ป่วย

7. การหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ (Content validity)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่ต้องหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา มีดังนี้

7.1	แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อการจำหน่าย	CVI = 0.90
7.2	แบบประเมินความรู้ของผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น	CVI = 0.80
7.3	แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูแลตนเอง	CVI = 0.95
7.4	แบบประเมินความพึงพอใจของพยาบาลต่อแนวปฏิบัติการวางแผน	CVI = 0.88
7.5	คู่มือการวางแผนจำหน่าย	
7.6	คู่มือการให้ความรู้ผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น	

ผู้วิจัยนำเครื่องมือดังกล่าว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ 5 ท่าน ดังนี้

1.	อาจารย์พยาบาล	2	ท่าน
2.	แพทย์	1	ท่าน
3.	พยาบาลผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนการจำหน่าย	1	ท่าน
4.	พยาบาลผู้เชี่ยวชาญการดูแลผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น	1	ท่าน

หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของสำนวนภาษาและความชัดเจนในเนื้อหา ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาและความชัดเจนของสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น จำนวน 10 ราย ก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นผู้วิจัยนำผลการพิจารณามาคำนวณค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity index หรือ CVI) ในส่วนของแบบสอบถาม ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity index หรือ CVI) คำนวณได้จากสูตร (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550)

$$CVI = \frac{\text{จำนวนคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความคิดเห็นในระดับ 3 และ 4}}{\text{จำนวนคำถามทั้งหมด}}$$

8. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ไปทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในกลุ่มพยาบาล จำนวน 10 ราย และผู้ป่วย จำนวน 10 ราย ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา แล้วหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยและพยาบาลต่อการวางแผนจำหน่าย ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

เชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยและพยาบาลต่อการวางแผน
 จำหน่าย ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)
 (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right]$$

- α คือ ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
- n คือ จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม
- $\sum Si^2$ คือ ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
- St^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจผู้ป่วยและพยาบาล ต่อแนวทางการ
 วางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเท่ากับ 0.82 และ 0.86 ตามลำดับ ในส่วนของแบบประเมินความรู้ และแบบ
 สัมภาษณ์พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเลือดออกทางเดินอาหารส่วนต้น ใช้สูตร คุเคอร์
 ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20 หรือ KR-20) ซึ่งใช้ได้เฉพาะกับแบบสอบถามที่เป็นแบบให้
 ค่าคะแนน 2 ค่า (Dichotomous) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 คำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

- r_{tt} คือ ค่าความคงที่ภายใน
- n คือ จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม
- p คือ อัตราส่วนของผู้ตอบถูกในข้อนั้น
- q คือ อัตราส่วนของผู้ตอบผิดในข้อนั้น
- S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

9.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

9.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิเคราะห์ โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจง ความถี่
 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

10. จริยธรรมในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก่อนทำการวิจัย ขณะดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักจริยธรรมของการศึกษาวิจัยโดย เคารพ ในความเป็นบุคคล สิทธิส่วนบุคคล การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยความสมัครใจ โดยการยินยอมปากเปล่า หรือ ยินยอมโดยการเขียนใบยินยอม ผู้ร่วมวิจัยมีสิทธิในการให้ข้อมูลตามความต้องการของตนเอง และมีสิทธิในการยุติการให้ข้อมูลหรือออกจากโครงการได้ตลอดเวลา ดำเนินการ โดยไม่มีผลใดๆ ผู้วิจัยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ร่วมวิจัยเป็นหลัก และไม่เกิดอันตรายใดๆ แก่ผู้ร่วมวิจัย ข้อมูลที่เก็บไว้จะเป็นความลับไม่ถูกเปิดเผย ผู้วิจัยจะใช้นามแฝงในการเขียนข้อมูล โดยไม่กล่าวถึงแหล่งที่มาของข้อมูล และจะเผยแพร่งานวิจัยโดยผ่านการตรวจสอบข้อมูลและได้รับ อนุญาตก่อนทำการเผยแพร่